

Szerkesztőség és kiadó-
hivatal:

Wesselényi Miklós u. 7. s
I. emelet.

Megjelenik minden hó 15-én.

Genealogiai Füzetek

CSALÁDTÖRTÉNETI FOLYÓIRAT

A Genealogiai Füzetek
előfizetési ára:

Egész évre . . . . . 8 kor.

Félévre . . . . . 4 „

SZERKESZTIK

CSIKSZENTMIHÁLYI SÁNDOR IMRE ÉS KÖRÖSPATAKI ÉS KÖPECZI SEBESTYÉN JÓZSEF

KIADJA: A SZERKESZTŐSÉG

Kőváry László.

1819—1907.

Nagy és változatos élet vándora tért örök pihenőre a kolozsvári köztemetőben f. év szeptember 27-én ujtordai dr. Kőváry Lászlóban. Kuun Géza gróf sirja közelében pihen. Mintha a sors adta volna, hogy ez a fajta és nemzete szeretetében a sírig ifjú két szív, sok nemes törekvés után egymáshoz közel tegye szentebbé ezt a temetőt.

Az erdélyi írók két típusa s velük egy kor-szak pihen ott.

Annak a jóindulatú, barátságos, nemes, sokszor rajongó, de a közczélokot minden személyes ügy, irigység és pártfelfogás fölé emelő erdélyi nemzedéknek voltak ők képviselői, amely a magyarság érdekeinek szolgálatába még az ellenségeket is közös tettekre tudta összehozni.

A munkát nemcsak hirdették, hanem gyakorolták. Példájukkal és egyéniségükkkel hatottak. Tetteiket az erdélyi hagyományok ismerete, a jövőndő, az erdélyi magyarság és az egész nemzet érdekeinek megfontolása, lelkesedés és szív vezették.

Kőváry László gyermek-ifjúságától pátriárkai vénségéig az erdélyi hagyományok képviselője és munkása volt. Használni akart, ideálok töltötték be a szívét s nem élt csak magáért. Átélté nemzete ujjászületését, harczait, bukását, újraébredését, haladását, s tollal és tettel mindenütt részt vett a munkában.

Gyermekkorra és ifjúsága abba az időbe esik, amidőn még „két országos nemzet” volt a magyar. Tordán, 1819 július 7-én, azon családok egyikéből született, amelyeket Bethlen Gábor 1619-ben nemesítve oda telepített. A tordai unitárius iskolába kerülve — amint ő maga jellemzően írta — kora szellemében társaival együtt latin nyelvet, a Szent Historiából zsidó történelmet, majd görög és római mythológiát tanult. „Csak a löcsei kalendárium évenként hozott kis krónikája figyelmeztetett, hogy magyarok is vagyunk.” A nemzeti élet még csak ébredezett. Hírlapoknak hírért sem hallották s nem tudták, hogy az anyaország 1825-iki pozsonyi országgyűlésével új világ kezdődik. Azonban csakhamar megmozdult Erdély is. Kőváry mint gyermek tanuja lett már a megyei élet fölpezsdülésé-

nek, látta a vándor-patriótákat, megérte hogy a tordai új kaszinóban olvashatta az Erdélyi Híradót és az erdélyi Vasárnapi Ujságot. Mire 1834-ben tanulmányai folytatására a kolozsvári unitárius főiskolába került, már forrongó szellemű ifjúság között találta magát. Brassai Sámuel fejlesztette a tehetségeit s mikor Kolozsvárt a református jogakadémián végzett, már tul volt írói kísérletein.

Mi vitte őt írói pályájára?

Az a lelkes vágy, melynek élete végéig szolgálatában állott. „Író, erdélyi író, Erdély leírója, ismertetője, nemzetünk fennmaradása körül folytatott szereplésének dicsőítője” akart lenni.

A „Nemzeti Társalkodó” munkatársaink utzásait olvasva, határozta el magát ő is utazásra és írásra. E lapba írta meg 1839-ben *Teke és népszokásait*. A *Szilágyról* szóló ismertetését 1840-ben már az Akadémia Tudománytára adta ki s 1842-ben Kemény Sámuel gr. pártfogásával megjelent a *Székelyhonról* szóló első önálló kötete.

Ebben ez évben lett Marosvásárhelyt kancellistává. A székely fővárosban akkor erős szellemi élet központosult. A református főiskola és jogakadémia tanárai között ott volt Bolyai Farkas, Dósa Elek. A Királyi Tábla körül Erdély kitünő jogászaí éltek, s törvénygyakorlatra nagyszámu érett jogászfifjúság tódult oda. A Teleki-könyvtár, mely ma egy kiváló szellem nagy akaratanak csak holt emléke, akkor még a tanulni vágyók élő és ható tudományos önképzőhelye volt. Kőváry is használta s a marosvásárhelyi és vidéki tartozkodásából tudományos és emberismerettel gazdagodva tért vissza Kolozsvár előrehaladt világába.

A kolozsvári hírlapok, melyek akkor tanult és művelt emberek szerkesztésében a közérdeket szolgálták s közönségük nemes irányítását, a jóizlés és tudás terjesztését feladatuknak tekintették, egységes, erős és egészséges nemzeti közszellemet teremtettek. Hódított az unió eszméje. Az emberek művelődni akartak. Mindenki érezte, hogy tanulni és tenni kell, s az 1842—43-i erdélyi Országgyűlés ebből az érzésben vetette fel az országos Erdélyi Múzeum tervét. A mult és a jövő egyaránt érdekelte a

rajongó korszak közönségét s Kőváry népies és népszerű *Györkjével* (1844.) ezekkel ismertette meg Erdélyt, majd úttörő munkára vállalkozott, midőn Brassai, Kemény József gr. és Mike Sándor ajánlatára megbízták őt *Erdély statisztikája* elkészítésével.

Már akkor terve volt Erdély történetének megírása, de egyelőre kikökönt útból s az 1848-i nagy átalakulások magukat ragadták.

Részt vesz a magyar országgyűlés küldöttségének bécsi útjában; *Ellenőr* czímen demokrata szellemű lapot szerkeszt, majd a pénzügyminiszteriumban Kossuth keze alá kerül statisztikusnak. Innen a kormány 1848 októberében Háromszékre küldi. Ott tanuja annak a jelenetnek, midőn Gábor Áron ágyuk öntésére ajánkozik s Háromszék elhatározza önvédelmét. 1849 márczius 15-től a zsbói fegyverletételig Bem hadseregének tábori tudósítója, majd bujdosó s fogoly.

A Mátyás király fogoly-kórháznak berendezett szülőházában írta meg *Erdély régiségeit*, s midőn Urbán elbocsátotta, a fogságban született munkája után fél Erdély régiségeinek konzervátorává nevezték ki. Itt is úttörő volt s ezen 1866-ban javítva is bővítve újra kiadott műve után ebből a tárgykörből maig sincs újabb összefoglaló erdélyrészi munkánk.

Rövid ideig Pestre költözött, de csakhamar Kolozsvárra internálták s 1854-ben itt adta ki *Erdély nevezetesebb családait*. Úttörő munkásunk volt ebben is. Erdélyben szamosfalvi Mikola László 1731-ben megjelent latin nyelvű genealogiája volt Kőváry könyvéig az első és utolsó összefoglaló genealogiai mű. Magyar nyelvű genealogiánk egyáltalában hiányzott. Kőváryt mégsem csak az irodalmi szükség érzete, hanem az elnyomatás korának magyar közszelleme, saját bevallása szerint a szabadságharc folyamán kialakult az a meggyőződése vitte könyve megírására, hogy fennmaradásunkat, nagy multunkat, forradalmaink sikereit első sorban a magyar papság és nagy családaink hazafiságának és áldozatkészségének köszönhetjük. Így a radikális demokrata lap szerkesztőjéből nagy családaink történelmi szerepének bámulója és ismertetője lett. Kemény József gr., Mike Sándor, Torma József és Hodor Károly kezébe adták genealogiai gyűjteményeiket s a vázhoz, a gen. táblák személyeihez Erdély történetének anyagából önként kínálkozott a családtagok szereplésének története. Munkáját Nagy Iván teljesen beolvasztotta nagy művébe. Hiányai, tévedései kétségtelenül vannak s ma már el is avult; de ezek tudatában is tisztelettel adózunk az úttörőnek.

A kezdetet csak az önhittség és felületesség kicsinyelheti.

Ezért említjük elismeréssel, hogy a magyar történet szellemét kutatva a *Száz Történelmi Regével* a *Történelmi Adomákkal*; a művelődés külső fejlődésének feldolgozásában, a *Viseletek és Szokásokkal* mind egy-egy külön munkakör alapvetője volt. Első magyar nyelvű megírója lett a szabadságharc külön erdélyrészi történetének, s ő írta Erdély első oknyomozó történetét. Husz évi irodalmi működését Györkjétől kezdve mind *Erdély története* előmunkálatainak tekintette. Abban a

korban, melyben erre a munkára vállalkozott, már bátorsága és az elhatározás nagysága tiszteletet érdemel. Nehány forrás volt még csak kiadva; a legtöbb kéziratban hevert. Bethlen János és Farkas régebbi, Somogyi Ambrus 1804-iki s Kemény János Rummy-féle rosz kiadásán kívül alig jutott a kutató elsőrangú nyomtatott erdélyi forrásmunkához. Csak 1845-ben adja ki Kemény József gr. nagyajtai Kovács Istvánnal az első gyűjteményes erdélyi magyar forráspublicációt: *Erdélyország Történeti Tárá*. Az Erdélyi Történelmi Adatok, az Akadémia kiadásában megjelent forrásművek, majd Cserey historiája, Bethlen Miklós önéletrajza, mind csak a XIX. sz. ötvenes és hatvanas éveiben, vagy még később, láttak napvilágot. Fejér György nagy Codex Diplomaticusának Katona István latin történelmének s a XVIII. és XIX. század latin és német történet-irodalmának Erdély historikusa csak másodsorban vehette hasznát. A kolozsmonostori és gyulafejevári káptalanok levéltárainak anyaga e két helyen, egymástól távol, köztörténeti adatokban sem túlgazdagon, nem sokat adott. A szétszórt családi levéltárakat a hiúság és féltékenység zárta el a kutatók elől. Kővárynak tehát ha vágját megakartta valószínű, s nemzete multja megismerésének szomjúságát kielégíteni akarta, annyiból és abból kellett dolgoznia, amihez és amennyihez hozzájuthatott. Munkáját csakhamar Szilágyi Sándor kisebb, de rendszeresebb műve követte s azóta több mint 40 éve csak részleteket láthatunk új feldolgozásban Erdély történetéből, s a nehézségek miatt nincs készen az a munka sem, melyre a M. T. Akadémia egy budapesti történetirónknak e tárgyban megbízást adott.

Nagy munkája megjelenése után kötetekre megy újra Kőváry közzgazdasági és hírlapírói munkássága; míg utolsó éveit ismét a történetírásnak szentelte, s a család és egyháztörténethez emlékiratszerű feldolgozásaiban sok becses adatot szolgáltatott. Megírta a *Millennium lefolyásának történetét*, melynek ünneplésére nemzetét Erdély történetében ő figyelmeztette először. Kéziratban teljesen befejezte s Árpád emlékeztére a mohácsi veszedelemig ki is adta *Magyarország történetét*. Utolsó munkáját, — egy szép imáját — is Árpád emlékeztetének szentelte. Benne látta megszemélyesülve a turániak legnemesebbjének tartott egész fajtát. Szerette ennek energikus temperamentumát, szép nyelvét, tisztelte speciális akaraterejét, dicsőítette ember- és fajszeretetét; bámulta providenciális politikai előrelátását, veszélyben páratlan bátorságát és harciasságát. Felfogta és megértette nemzete lelkét; határtalanul szerette azt és tőrhettelenül hitt jövőjében.

Jelentősége bátor és sokoldalú kezdeményezésében van. Hatása túl éli földi életét. Az Erdélyi Múzeum-Egyesület gondolatát ő vetette föl először Erdély Régiégeiben; Nagy Iván, Szilágyi Sándor, Ipolyi Arnold, Radvánszky Béla br. és követőik az általa tört csapáson haladtak előre. Az irodalom azon ágaiban, amelyekben félszázaddal előbb ő volt kezdő és ugyszolván egyedüli, majd vezérmunkás: most százak dolgoznak és ezek az elismerés koszoruját nyújtják az úttörő sirja felé.

Kelemen Lajos.

Az agyagfalvi Sándor család.

Erről a kiválóbb szereplésű székely családról család-történelmi íróink alig tudnak valamit. Pedig megérdemli az emlékezetet, különösen két kiemelkedő tagja miatt. Ezek: Pál a portai kapitány és Gergely a hollandus ezredes.

A család eredetéről mindenek előtt Mike Sándornál¹ találunk feljegyzést.

E szerint: „A 17. század folytatában (1624 után)

¹ Mike S. Collect. Geneal. Trans. A., 304. 1

élt N. Galambfalván nagy birtoku *Mihály* Ferencz, a ki Almásról házasság által telepedett Galambfalvára. *Mihály* Ferencz és *Kadics* *Mihály* szorosan kapcsolattak egymáshoz, mert *Mihály* Ferencz *Kadics* *Mihálynak*, *Kadics* *Mihály* pedig *Mihály* Ferencznek testvérét vette magának feleségül. Keresztneve egyiknek sem iratott fel. — *Mihály* Ferencz magtalan elhalván, a jószága vérség jussán szállott a testvére *Kadics* *Mihálynéra*. *Kadics* *Mihálynak* feleségétől — a *Mihály* Ferencz testvérétől volt egy leánya *Kadics* *Kata*. Ez elsőbben volt *Wak* *István* Deákné, de sem vezetékneve, sem lakása, hazája bővebben, úgy az is maradt-e örököse vagy nem, fel nem jegyeztetik. *Kadics* *Katát* *agyagfalvi Sándor* *Gergely* elvette. *Sándor* *Gergelynek* *Kadics* *Kata* első felesége volt, de *Kadics* *Katának* *Sándor* *Gergely* volt 2-ik férje. Meghalván *Kadics* *Kata*, szülvén *Sándor* *Gergelynek* *Pál* nevű fiát. *Sándor* *Gergely* 2-szor feleséget vett a homoródszentmártoni *Biró* nemzetségből, *Biró* *Judithot*, a kitől születtek két fiai *Mihály* és *Gergely* és így az egy atyától, de különböző anyáktól született fiak két ág *Sándor* fiaknak lettek származatái, egyik n.-galambfalvi, a más kettő *agyagfalvi* és *deésfalvi* praedicatummal. Ezek további genealogiája előttem ismeretlen. Magát *Sándor* *Gergelyt* is ámbár gyanitom, hogy az 1624. Bethlen *Gábor* alatt véghezvitt conscriptioban *Agyagfalván* csak egyedül feljegyzett *Sándor* *Mihály* *Veress* *Ilonától* való fia volt. *Mihály* pedig *Sándor* *Mártonnak* *Sebestyén* *Magdolnától*; de mégis egész bizonyossággal állítani nem merészelem, mert egy embertől, kire levelet *Sándor* *Gergelytől* mint successorra maradtak, értettem azt, hogy *Sándor* *Gergelynek* a *farczádi Sándorokkal* volt közelebbi egybe köttetése. Tehát vagy a *farczádi* *Agyagfalváról*, vagy az *agyagfalviak* *Farczából* házasság által ottáltak bé, azért szoros értelemben meghatározni bővebb documentumok foyatkozásában, hová való lehetett *Sándor* *Gergely*, nem merem, ámbár *agyagfalvinak* inkább itélem.

Ezekhez *Jakab* *Elek* tanulmánya² alapján hozzáfűzhetjük, hogy *nagygalambfalvi* *Kadics* másként *Mátyus* *Kata* az 1664. jun. 10. kelt fejedelmi hozzájárulással megerősített bevallási szerződésnél fogva férje iránti szeretetből *nagygalambfalvi* házát és birtokát annak átadta. (Lib. Reg. XXVII. fol. 95.) Ez a magyarázata annak, hogy az ő fiuk már *nagygalambfalvi* előnévvel él. *Sándor* *Gergelynek* második házasságából, mint fennebb láttuk, két fia született. Ezek egyike *agyagfalvi*, a másik *désfalvi* előnévvel jelöltetik. Az osztálylevél ismerete nélkül is megállapíthatjuk tehát, hogy *Pál* nyerte a *nagygalambfalvi*, *Gergely* az *agyagfalvi* javakat, ellenben *Mihály* örökségéből kielégítést nyervén, a *küküllőmegyei* *Désfalvára* költözött.

Már *Mike* ráutal arra, hogy *Sándor* *Gergelynek* „a *farczádi* *Sándorokkal* volt közelebbi egybeköttetése.“ Egy másik följegyzés, melyről alább lesz szó, szintén megjegyzi, hogy „a monda szerint *Farczából* származtanak oda elődei.“ Szükséges volna tehát a *farczádi* *Sándorokkal* közelebbről megismerkedni. Sajnos azonban, e tekintetben igen kevés adat áll rendelkezésemre. Mindössze *Jánosról* tudok, a ki az 1602-ki összeírásban mint lófő szerepel. Továbbá *Mihályról*, ki *Báthory* *Gábortól* *Kolozsvárt*, 1609. okt. 16-án lófőséget nyer.³

A XVII. század második felében élt *Sándor* *Gergelynek* tehát ezek bármelyike is lehetett — az időt tekintve — édes atyja. *Mike*, a mint láttuk, 1624-ben már *Agyagfalván* lakó *Mihályban* véli azt, kinek *Veres* *Judit* volt a felesége. Ezek szülőit pedig *Sándor* *Már-*

tonban és *Sebestyén* *Magdolnában* keresi. Okmányok hiányában mindezeket egyszerű föltevésnél többre értékelni nem lehet, de nem is szabad.

Megjegyzem még, hogy *Jakab* *Elek* a *kénosi* *Sándorokat* is ugyanezen család egyik ágának tartja. Az ő — bővebben nem indokolt kijelentésének nyomatékot ad az a körülmény, hogy *Nagy* *Ivánnál* a *kénosi* *Sándorok* első háromizű leszármazása majdnem egyező az *agyagfalviakkal*. Ugy, hogy én abban az *agyagfalvi* *Sándorok* hibás, avagy tudatosan elrontott leszármazását látom. Kétségtelen azonban, hogy *Sándor* *Pál* portai követet e hivatkozott leszármazás, tévesen magáénak vitatja. Ebből is láthatjuk, hogy a *kénosi* *Sándorok* leszármazási táblája szigorú revisiót, illetőleg okmányok alapján megfelelő helyesbitést igényel.

Magunk részéről pedig az eddigiek alapján megkockáztathatjuk azon föltevést, hogy a külön-külön *farczádi*, *agyagfalvi*, *nagygalambfalvi*, *kénosi* és *désfalvi* *Sándor* családok egy közös törzsből származnak.

Visszatérve kitűzött tárgyamhoz, megjegyzem, hogy *agyagfalvi* *Sándor* *Mihály*, a kit *Mike* a *Gergely* atyjának tart, 1609. jul. 15-én nyert *Báthory* *Gábortól* lófőséget.⁴ Ez lehetett tehát a család emelkedésének első lépcsője. Itt tartom helyén valónak megjegyezni, hogy dr. *Vass* *Miklós* a maga jegyzékében⁵ fejedelmi adománynak minősíti azon concessust, mely *Gyulafejérvárt* 1664. jun. 10-én kelt s a melylyel *Kadics* *Kata* a maga *nagygalambfalvi* házát férjére ruházta.

A már többször említett *Gergely* udvarhelyszéki hites assessor volt. 1670. aug. 2-án mint ilyen tesz jelentést a fejedelemnek.⁶ Ennek *Kadics* *Katától* 1630. körül született fia *Pál*. Férfikorát egyszerű mezei gazda étellel tölté *Nagygalambfalván*. Már hajlott korában lett portai kapitánya, hová 1687. apr. 24-én indult el s ott három évet töltött. Valószínűleg 1690. aug. 21-én jött haza, mikor *Thököly* *Imre* török-tatár és magyar haderővel Erdélybe ütven, *Heiszler* német tábornokkal és *Teleki* *Mihály* ország generálissával a híres *zerenyesti* diadalmas ütközetet vívta. Szerfölött terhes és veszélyes megbízását nemcsak becsülettel teljesíté, de még ezen fölül értékes irodalmi munkásságot is fejtett ki. *Jakab* *Elek* ezeket három csoportban ismerteti.

1. A fejedelemhez küldött hivatalos levelezései.
2. Naplója.
3. Konstantinápolyi emlékjegyzetei.

Hazatérte után visszavonultan élt s inkább a német párthoz simult, kerülve a bujdosokkai érintkezést. Ennek daczára *Rabutin* 1706-ban lefoglaltatta *Segesvárt* levő javait. Az erdélyi kormányshéz járt közbe, hogy azokat visszakapja. 1710-ben már nem él. Ekkor fia „néhai nemzetes *Sándor* *Pál* özvegyének“ czimzi anyját. Nejétől *tarcsafalvi* *Pálfi* *Judittól* *János* és *Pál* nevű fiai s *Kata* nevű leánya született.

Öccse *Mihály* *Thököly* szolgálatába állott s 1699. okt. 30-án *Konstantinápolyból* ir neki levelet, melyben „a császár öfelsége gratiáját cum evicione“ kéri megszerezni. *Pál* azonban nem eszközölhetette ki öccsének hazatérhetését, mert javait a kir. fiscus lefoglaltatta. A kir. kormányshéz kérte a felséget, hogy mivel *székely* törvény szerint *székely* nőta esetében sem vesztheti el birtokát, hanem testvéreire kell annak szállni: engedje meg, hogy az elítelt *Sándor* *Mihály* 400 frtot tevő jószágai testvére *Gergelyre* szálljanak. *Mire* *Lipót* császár 1702. febr. 13-án kelt kir. leiratában megengedte, hogy: „az *archirebellis* *Thökölynél* letartoztatva levő *Sándor*

² *Jakab* *Elek*: *Sándor* *Pál* kapitánia. Magy. Tört. Tár XIX. k. 121. l.

³ Lib. Reg. VI. fol. 374.

⁴ Lib. Reg. VI. fol. 262.

⁵ A királyi könyvek *székely* oklevelei 44. l.

⁶ *Daniel* cs lev. 278. l.

Mihály javai testvéröccse *Gergely* kezén maradjanak, a kinek kezében most is vannak.⁷

A kisebbik testvérnek *Gergelynek* s az ő leszármazóinak sorsáról Antal Imre⁸ följegyzéseiből értesülünk.

Ezt itt teljes szövegében közlöm:

„1700-nak elein élt az öreg *Sándor Gergely* Agyagfalván s ősi birtokait mint szorgalmatos jó gazda feles fekvőkkel szaporította. Agyagfalváról iratta magát s a monda szerint Farczádból származtanak oda elődei. Neje mezőmadarasi Szekeres Kata volt, kiről mint fiú leányról újból sok szép jószágot nyert. 1705-től 1711-ig Rákoci Ferencz táborában szolgált mint kurucz kapitány s élte végéig halálos ellensége volt a labanczoknak ugyannyira, hogy ha bármely társaságban előhozta valaki a Rákoczi bukását fogait csikorogtatva tüstént ott hagyta azt. Három fiai s ugyanannyi leányai voltak u. m.

1. *Gergely* tanult előbb N.-Enyeden, később Debreczenben, az előbbi tanhelyéről midőn szünnapokra Agyagfalvára haza ment édes atyának a gazdaságban segíteni kívánva az azt mondá nékie nincs al-gazdára szüksége. Magyarországon oskolai pályája végezte után csakhamar szolgabíróvá lett, mely alkalommal midőn ujonczait béadná az azokat vizsgáló katona tiszték egyikének megtetszett az erőteljes ügyes ifju *Sándor Gergely*, ki figyelmezteté, hogy nevezetesebb előmenetelt tehetne a katonai pályán, mit ha elfogad néki hadnagyságot ígére — erre gondolkozó időt kért — mi megtörténvén főispánjától elbucsuzott, katona lett s az általa vezetett ujonczoknak hadnagyokká téteteti. Mária Thérézia császárnő alatt 1748 táján a Würtenberg lovas ezredének már ezredesse és másodtulajdonosa volt. Pergamenre írott eredetiéből szóra szóra le irtam hollandi nyelven költ két okleveleit az itt következőkben:

I.

Register financie van Holland mit Commissie Bocal fol. 30. ZYNE HOOGHEID, WILLEM CAREL HENDRIKIRISO, by der gratie Gods Prince van Orange en Nassau, Graaf van Catzenelbogen, Vianden, Dietz, Spiegelberg, Buuren en Leerdam, Marquis van Veere en Vlissingen, Heer en Baron van Breda, Beylstein, der Stad Grave en Lande van Cuyk, Liesveld, Diest, Grimbergen, Herstal, Cranendonk, Warneton, Arlay, Noseroy, St. Vith, Daasburg, Polanen, Villemstad, Nieervaard, Istelstein, Bredevord, Strenbergen, St. Martensdyk, Geertruidenberg, Tournhout, Sevenbergen, de hooge en laage Swaluwen, Naaldwyk, Heer van Ameland, Erfburggraaf van Antwerpen, en Besancon, Erfmarschalk van Holland, Erfstadhouder, Gouverneur, Capitein en Admiraal Generaal van de Provincie van Holland, en Westorieland, als meede Ridder van de Kousseband; mitsgaders de Gecommitteerde Raaden van de Staaten van Holland en Westorieland; doen te werten: Dat Wie gesien en gevisiteert hebben de geannexcerde Commissie, deselve houden voor geintermeert, en dat Wy die oversulks in Onsen Registeren hebben doen registreeren, soo dat in conformite van dien aan Gregorius Sándor als Collonel van het Regiment Staate Hussaren de betaalinge van hijn Tractement in qualiteit als voorschreeve by Ons versorgt fal werden na behooren, mits doende den Erd van zuivering volgens het Formulier vervat in haar Edere Groot Mogende Resolutie van den 26. Maart 1675, als meede den Fed van getrouwigheid op het Formulier vervat in haar Edele Groot. Mag. Resolutie van den 25 Augustu 1747. het welke gedaan zynde, lasten Wy dat deesen in Onse Financie zu worden gepresenteert; om aldaar geinterinneert, en geregistreert te worden na behorden. Gedaan

⁷ Jakab E. i. h. 159. 1.

⁸ 1820. körüli másolat Benkő Elemér ügyvédjelölt birtokában Marosvásárhelyen.

in den Hage onder het klein Zeegel van den Lande den Veertiende Mey Duysend Seven honderd negen en Veertig. (L. S.) Ter Ordonantie van zyne HOOGHEID en de Gecommitteerde Raaden

J. Boly mpr.

A legfelyül levő pecséten aloll oldaloslag még ez van írva: „Den Solliciteur Abraham van Wyn heeft vermagend speciale procuratu ingevolgt van Haur. id. Mog. Acte permissie in de ziele van den Collonel Sandor de gerequierende Eesen soo van Suyvering als van getrouwigheid in Haar Ed. Mog. Collegie asgelegt desen 14. Mey 1749. In kenisse van My

J. Boly mpr.

II.

Legfelyül van egy nagy pecsét ostyával, felyül egy korona, alól egy oroszlán egyenes kardot tartva, egyik első lábán e körirattal: SIGEL 17. közepin jobbról e betű: 0, balról „12“ szám. A pecsét alatt e van írva: *Reg. Folio 14.* ennél három ujjal alább a diploma bal felőli oldalán hol van a fennebbi pecsét írás, betűről belüre ezek irvák: „Gregoireus Sándor heestin persoon opde se Commissie ced gedaan op den 27. Jan. 1750. In kenisse van my

J. Hop.

A fenn irtaktól jobb felől maga a diploma szóra szóra így következik:

De Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden. Allen den geenen die deesen sullen sien Salut: Doen te weeten, Dat Wy gesien hebbende de Acta van sijn Hoogheid den Heere Prince van Orange en Nassau, Stadhouder, Capitein en Admiraal Generaal van de Unie in dato den 3 April ceses jaars 1749. by develke Gregorius Sandor aangestelt is tot Collonel van het Regim Staate Hussaren SOO ISI, dat Wy Ons betrouwende op de kloekheid en ervarentheid in het stuk van der Oorloge van de persoon van Gregorius Sandor hebben den selven by deliberatie van den Raade van Staate der voorsz vereenigde Landen, gesteld en gecommitteert, stellen en committeeren by deesen tot Collonel van het voorsz Regiment velke voors plaats hyalheist bedund sedert den 3 April 1749. Gevende hem volkoomen last, magt en bevel, over de Lien V. Coll maj. Officieren en gemeene hussaaren van het selve Regiment te gebieden, die te geleiden en gebruiken tegens de Vyanden deeser verenigde Nederlanden, het zy te Velde of in Guarnisoen, tot bevaarnisse van eenige Steeden en Sterkten, daar en soo het hem by Ons, of by den geenen van Ons last hebbende, tot der voorschreeven Landen dienst sal worden geordonneert en bevoolen, goede Ordre, Wagt en Krygsdiscipline, soo by daage als... onder de voorschreeve Compagnien te doen onderhouden, sonder te gedoogen, dat sy den Burgeren en Ingeseeten van de Steeden en... atten Lande eenige schaade of overlast aandoen, ook alle goet devoir te doen dat by de officieren van het voorsz Regiment respectiveli... haare Compagnien ten vollen compleet behoorlijk gekleed en gewaapend gehouden werden envoorts alles te doen dat een goed en getrouw Collonel schuldig is en behoort te doen, agter-volgende de Krygsordonnantie en Articulbrief, op het stuk van der oorloge gemaakt of nog te maaken, op alsulken Tractement, als hem by andere Acte is of sal werden toegeleit: War op en van hem wel en getrouwelik te quyten, den voornoem den Gregorius Sándor gehouden werd den behoorlijken Eed te doen in handen van den Raad van Staate voorschreeve het oelk gedaan, en deese in de Secretarye van den selven Raade geregistreert zynde lasten en ordonneeren Wy den voom Licut Collonel Major ritmeesteren — Bevelhebberen en gemeene hussaaren van het voorsz Regiment, den voom Gregorius Sándor voor haaren Collonel te kennen en te houden, en hom in het

geene deese sijne Commissie aangaat, te gehoorsaamen en obedieren: Ont bieden ook alle Officieren Magistraaten en Ingeseetenen der voorschreeve Landen, den voom Gregorius Sándor — des noods, en versogt zynde, daar in alle bevorderinge en hulp te doen: En dit alles tot Onsen wederseggen, want Wy sulks tot dienste van den Lande bevonden hebben te behooren. Gegeeven in 's Gravenhage den 27. Mey 1749.

M. Vassenaer.

Legvégül föl levén hajtvá nagy függő ductilisos peccsége Belgiumnak — mely felhajtott pergamen bal felöli felin szórol szóra e van.

Ter ordonnantie van de Hoog. Mog. Heeren Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden. Ter relatie van den Raad van staate der selver Landen J. Hop.

Megjegyzendő ezen két pergamenes diplomák mind közönséges betűkkel nyomtatvák, kevés írás lévén benne s oldalakon. Az itt leírt 2-ik számú diplomának hátára e van nyomtatva ki véve a nevet, nap és időszámot, melyek írások u. m.

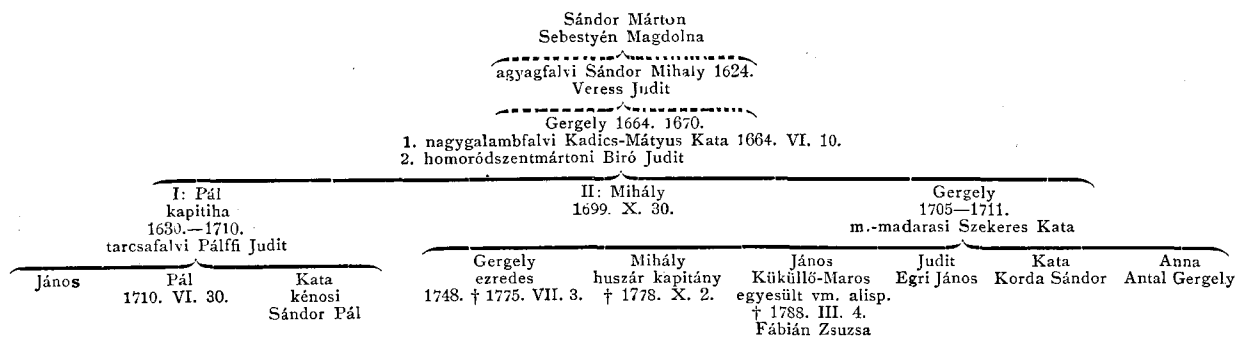
kitünő hies gazda volt s jó szívének nem kis jelét adta aval is, hogy irt Szalkaival, ki már ekkor lakta faluja szomszédában M. Bándon lakott kibékülvén, amazt haláláig segítette. 1754-ben Maros széknek assessora lett az azon évben aug. 7-én M. Vásárhelyen tartott gyűlésen, 1763-ban regius perceptor II. József császár alatt 22. Szept. 1784. tartatott marchalison midőn Küküllő megye a behozott új rendszer szerint egyesített Maros székkel ezen összetett törvényhatóságoknak első és rendes alispánjává választott és tétetett. Neje Fábían Zsuzsanna volt. Megholt magtalan Agyagfalván 4. márt. 1788-ban.

Judith Hidalmásra a Korda családba ment férjhez, maradéki ma is élnek.

Kata Botházára ment főbíró Egri Jánoshoz.

Anna körispataki Antal Gergelyhez ment férjhez 1746 táján, ennek fia volt Antal László, ki 1748-ban született s 1828-ban 80 éves korában holt el, 42 évekig volt Maros széknek királyi perceptorja.

Az eddigi adatok alapján következőleg alkothatjuk meg a család leszármazási tábláját:

Gregorius Sándor — heeft op deese Commissie als Collonel gedaan den behoerlijken Eed van getrouwig heid in handen van de Edele Mog.-Heeren Raaden van Staate der Vereenigde Nederlanden, op den 27 Mey 1749.

In kenisse van my

J. Hop.

A mi továbbá íj. Sándor Gergelyt illeti úgy került Hollandus szolgálatban, hogy ő több magyar nemes ifjakkal már katonai szolgálatban lévén őket Würtemberg Herceg kérte és nyerte meg M. Thereziától — jelen volt s mindenütt magát kitünőleg viselte a hét éves porosz háborúban — melynek végével egész pensióval nyugalmaztatott saját kívánságára. Haza jövéen hanyatló éveit agyagfalvi jóságában töltötte a Rousseau és Voltaire társaságokban, igen jól tudván francziául azokat olvasgatta, tiszta keblü férfi, de annyira buzgó keresztény volt, hogy vasárnapokon délelőttig a Küküllő vizén létezett négy kövü malmában az örlést sem engedte meg. Szenvedélyesen ápolta a beteget s azokat a szükségességekkel segítette is. Megholt e nemzete disze julius 3-án 1775-ben magtalanul, temettetett ugyanazon évben julius 5-én Agyagfalván.

II. Mihály huszár kapitány volt M. Therézia alatt a magyar országi felkölt egyik nemes lovas ezredben, ki előtt igen füstölvén pipájával a török követ Pesten azt pofon ütötte, miért el kellett hagynia szolgálatát Agyagfalvával szemben fekvő Magyaros nevü faluban létezett jóságában vontá meg magát jó gazda lett, több évekig itt élt. Nötelenül megholt okt. 2-án 1778-ban.

III. János hájának Sándor Gergelynek ezeredében volt százados Hollandiában, itt kapitány társával Szalkai Antallal Blummauertől travestált Virgilius Aencise halhatatlan magyarrá fordítójával bizonyos leány felett össze szólalkozván Szalkai egy mellék vagy sikátor utczában Jánost orozva megtámadta, kinek ő ekkor karját levágta. Ezért katonaságát kényszerülten elhagyván haza jött Erdélybe Mező Madarasra, édes anyától maradott jóságában, hol

A család történetére még egy fontos adatom van, mely XVIII. sz. egyszerű másolatban a kolozsvári ev. ref. kollegium kéziratárában 13. sz. alatt őriztetik. Ez Sándor János örökösének perében a marosvásárhelyi kir. táblán 1793. máj. 8-án hozott ítélet. Érdekességénél fogva szintén teljes szövegében közlöm.

„Majtényi Józsefnek, Egri Farkasnak és Antal Lászlónak s több részeseinek mint felpereseknek Fábían Susanna agyagfalvi Sándor János özvegye mint alperes ellen Sándor János magvaszakadtán maradott jók felet az arbitrativum forumon indult, onnan pedig a királyi táblára kérdőre hozott perekben M. Vásárhelyen májusnak 8-án 1793-án

Ítélet.

Minekutánna néhai Sándor Kata Korda Sándorné, Sándor Anna Antal Gergelyné és Sándor Judit Egri Jánosné maradékainak, úgymint Majtényi Josefnek, Egri Farkasnak és Antal Lászlónak magok és több osztó atyafiaknak nevekben és képekben, nem különben Sándor Zsuzsánnának Debreczeni Mihály házas társának mint felperesnek Fábían Zsuzsanna Sándor János özvegye mint alperes ellen említett Sándor János magvaszakadtán maradott jók felet és az alperes jegyruhájának (dossának) s özvegyi tartásának meghatározása iránt az arbitrativum forumon indult, onnan pedig a felek közt az elmúlt 1772. esztendőben Pünkösöd havának 4. napján lett egyezésnek tartása szerént ide kérdőre bocsátott perekben a feleknek kívánságokat s azoknak megbizonyítására beadott okleveleket, úgy szintén az arbitrativum forum ítéletét és az appellatio mellett beadott össze felekezéseket a királyi tábla megvizsgálta volna, az említett arbitrativum forumnak a közelebb lefolyt 1772. eszt-ben Szent-Jakab havának 4. napján költ ítéletét a kir. tábla némely czikelyekben helyesnek és törvényesnek találván s azt helyben hagyván, némely részben pedig megváltoztatván, a következő pontokban tette meg határozásait.

1, Mivel bizonyos az, hogy néhai Sándor János Udvarhelyszékről Agyagfalváról vette származását és a székely főnemes rendéhez tartozott, e rész özvegyeinek pedig jegyruhájok a nemes székely nemzetnek különös municipialis constitutioja szerint, a melyet a véllé való élés is megerősített, 25 m. forintokat térszen, erre nézve az alperes jegyruhája is nem 66 m. forintokban, mivel az Hármas Törvénykönyv 3. részének 3. szakasza csupán a vármegyebeli nemesek dossáról értetődhetik, hanem 25 m. forintokban határozatik meg, melyet a felperesek az alperesnek maga idejében kifizetni kötelesek lesznek. A mi

2-szor az alperesnek férje nevének viseléséig özvegyi tartásul adandó jószágának meghatározását és kiszakasztását illeti, úgy látja a kir. tábla, hogy az arbitrativum forum a mezőmadarasi jószágot ítélte özvegyi tartásul az alperesnek, a nélkül, hogy vagy a mezőmadarasi jószágának mennyiségét és a keresményekre nézve természetit vagy az egész néhai Sándor Jánostól biratott ős jószágának nagyságát tudta volna, holott, mivel az özvegyi tartásnak meghatározását a törvénynek értelme szerint mindenkor a megholt férj jószágainak nagyságához és karakterinek bivoltához kell mérsékelni, addig még az tudja nincsen bizonyos jószágot a végre kiszakasztani nem lehet. S ugyanazért a kir. tábla is, mivel a jószágoknak, melyekből az özvegyi tartást ki kellene adni, nagyságát s természetit nem tudhatja, elmulasztván a felek annak megbizonyítására szolgálható leveleiket beadni, az alperesnek egy vagy más jószágot özvegyi tartásul ki nem szakaszthat, hanem ezen kiszakasztásnak dolgát oly rendelés mellett utasítja az arbitrativum forumra, hogy előkérvén mind az ős, mind pedig a keresményes jószágokról szőlő mindennemű leveleket, melyeket az alperes az Approbatabeli törvénynek 3. része 25. titulusa 1. articulusa szerint hit szerint tartozik kinyilatkoztatni s eléadni, és azokból néhai Sándor János jószágainak mind nagyságát, mind természetit kinyomozván és az alább teendő meghatározások szerint elválasztván a felpereseket illető jószágokat azoktól a keresményektől, melyek az özvegnél hagyattatnak, a felpereseknek jutandó jószágból annak nagyságához és néhai Sándor János karakteréhez mérsékelve szakassza ki az özvegyi tartást. Továbbá

3-szor. Az ingatlan örökös szerzeményekre nézve a hármas törvénykönyvnek 1. része 102. titulusa világosan meghatározza, hogy azokban az özvegy csak akkor részesítettik, a midőn a keresményes levélben a neve bé-

tétetik, melyre nézve néhai Sándor Jánosnak ingatlan keresményeiből csupán azok hagyattatnak az özvegnél, a melyekről szóló keresményes levelekben a neve bététetett, a többi pedig mind a *Sándor János*, mind pedig *Sándor Gergely* és *Mihály* örökösön szerzett jószágai a felpereseknek ítéltetnek. A mi pedig

4-szer A zálogos keresményeket illeti, jöllehet az Approbatabeli törvénynek 3. része 25. titulusa az in-scriptio vagy zálogos jószágból az özvegyet, ha a neve a szerzemény levélben nincsen belétéve kirekeszti, de mivel a törvény csupán a in-scriptio és királyi adomány mellett szerzett jószágokról értetődhetik, ellenben pedig a Hármas Törvény könyvnek 1. része 102. titulusa 3. és 4. cikkelyei világosan meghatározták, hogy a zálogos keresményekben az özvegy ha szinte a szerzemény levélbe bé nem volna is téve a neve a gyermekeivel egyaránt osztozzék; ezen okból minden zálogos keresményei néhai *Sándor Jánosnak*, azokat is ide értvén, a melyek *testvéreiről néhai Sándor Gergelyről* mint zálogosok szállottanak reá, az özvegnél hagyattatnak.

5. Minden névvel nevezendő ingó keresményes jók a Hármas T. könyv 1. része 98. titulusának világos tartása szerint az özvegynek ítéltetnek; az ős clenodiumok pedig, melyek vagy a testvéreivel lett megosztásakor, vagy pedig azoknak magva szakadtán szállottanak néhai Sándor Jánosra, a melyeket az özvegy hit szerint tartozik felfedezni és előadni, a felpereseknek ítéltetnek. Végre

6. A fennebb tett határozás szerint az alperes a jószágokról szőlő leveleket hit szerint kinyilatkoztatván s előadván, a felpereseket illető jószágokról szőlő levelek adattassanak a felpereseknek, az alperesnek jutandó jószágokról pedig hagyattassanak az alperesnél. Mely ítélet hogy minden cikkelyeiben törvényes és végső executioiban vétessek, kirekesztvén minden ellenzést, tiltást és ellentállást, ezennel végeztetik.

Pálmay József Udvarhelymegye nemes családai czimü munkájában megemlékezik az itt felsorolt előnevü Sándor családokról is. Adatait azonban nem tartottam elég megbizhatóknak arra, hogy fölhasználhassam. Kételem kifejtése már folyóiratunk szük keretére való tekintettel is lehetetlen, de legfőbbképpen sükségtelenné teszi azt, a hivatkozott munkának általános jellege: a fölületesség.

Megelégszem tehát az itt közölt, bár sovány, de megbizható adatokkal, melyek később, ha alkalom lesz reá mindig kiegészíthetők.

Sándor Imre.

A váradi és sepsi-szentgyörgyi Móricz család.

(II. és bef. közlemény.)

- (34.) József, sz. 1763 (s.-szent-györgyi ev. ref. egyh. I. sz. anyak. 5. l.), † 1770. előtt.
 (37.) József, sz. 1770-ben (s.-szent-györgyi ev. ref. egyh. I. sz. anyak. 10. l.)
 (40.) Borbála, sz. 1760-ban (s.-szent-györgyi ev. ref. egyh. I. sz. anyak. 1. l.)
 (41.) Rebeka, sz. 1763-ban (s.-szent-györgyi ev. ref. egyh. I. sz. anyak. 5. l.)
 (46.) Lajos, sz. 1764-ben (s.-szent-györgyi ev. ref. egyh. I. sz. anyak. 5. l.) — 1788. III. 19-én a tömösi szorosban Sinai klostromnál török fogságba került, majd kiszabadulva városi tanácsos lett S-Szentgyörgyön.

1. neje: nagy-bölöni Sikó Deborah (a Péter leánya angyalosai Ágh Klárától), sz. 1764-ben, † 1806-ban.

2. neje: N. N. özvegy Csákány Mózesné.
 (47.) Anna, sz. 1769-ben (s.-szent-györgyi ev. ref. egyh. I. sz. anyak. 10. l.)
 (48.) Ágnes, sz. 1786. X. 14-én (s.-szent-györgyi ev. ref. egyh. I. sz. anyak. 25. l.)
 (49.) Mária, sz. 1792. II. 4-én (s.-szent-györgyi ev. ref. egyh. I. sz. anyak. 39. l.)
 (51.) Erzsébet 1840. IX. 27-én eladja Móricz (7.) Istvánról reá szállt s.-szentgyörgyi belső és külső örökségét Móricz (54.) Lászlónak.

- Férje: tamásfalvi Túri Ferencz, ki Récsén lakott.
 (52.) Berta M.-Csánban volt birtokos, férjét Farnas Józsefet az oláhok ölték meg 1848-ban.
 (53.) Julia, sz. 1803. X. 7-én. — 1840. IX. 27-én eladja Móricz (7.) Istvánról reá szállt s.-szentgyörgyi belső és külső örökségét Móricz (54.) Lászlónak. † 1850.

- (54.) László, s.-szentgyörgyi városi tanácsos, megveszi Möricz (51.) Erzsébet és (53.) Juliától a Möricz (7.) Istvánról reájok szállt s.-szentgyörgyi belső és külső örökségüket 1849. IX. 27-én, 1000 rénes forintért.
1. neje: Czirmai Klára,
2. neje: Zilani Julia volt.
- (55.) Julia, sz. 1784. III. 13-án (s.-szentgyörgyi ev. ref. egyh. I. sz. anyak. 21. lap).
1. férje: csikfalvi Nagy István.
2. férje: szárdobosi Demeter Lajos, ev. ref. pap.
- (57.) Gábor, sz. 1801. vagy 1802-ben. Hunyadmegyében, az anyja jószágában lakott.
- (58.) Károly, sz. 1800. IV. 4-én S.-Szentgyörgyön. 1820. VIII. 25-én felesküdt mint gyakornok a thesaurarius mellett; 1824. IX. 20-án miklósvárszéki assessornak Baróton; 1827. III. 7-én a dévai uralomnál alkalmaztatott; 1830. decz. havában Vajda-Hunyadra neveztetett ki actuariusnak. † 1842. jan. havában, Vajda-Hunyadon van temetve.
Neje: papolczi Kiss Anna (Mihály őrnagy és a jtaí Donáth Rozália leánya). Esküvő: Brassóban 1831. X. 23-án rom. kath. szertartás szerint. Vajda-Hunyadon van temetve.
- (59.) Ferencz, sz. 1803. V. 19., † 1803. X. 14.
- (60.) Dénes, sz. Köröspatakon 1804. VIII. 16-án. — 1822-ben az olmüzi hadapródi iskolába került. 1826-ban a magyar testőrséghez lett beosztva, honnan 1831-ben egy Milánóban állomásozó huszárezredhez tétetett át, melyben őrnagyságig vitte fel. † 1859-ben.
Neje: illyefalvi Bialis Borbála, a László és kadicfalvi Török Julia leánya, később csik-szent-simoni Endes Józsefné lett.
- (61.) Sándor, sz. Köpeczen 1820. I. 8-án. Előbb mérnök-hadnagy, 1848-ban utászkariz százados.* Több évig raboskodott mint politikai fogoly, végre kegyelmet nyervén, Radák bárónál nyert alkalmazást mint nevelő. A magyar honvédség föllállítása alkalmával alezredessé, majd ezredessé s később a Ludovica akadémia igazgatójává lett kinevezve. 1876-ban nyugdíjaztatta magát. † 1882. VIII. 20-án Nagy-Szebenben.
1. neje: dobai és pétermezői Dobai Leontin (Károly ezredes és Eperjesi Klára leánya), ki már elhalt.
2. neje: Marine Károlina, gr. Mikó Imre leányának párizsi születésű nevelőneje.
- (62.) István, 1783. I. 21-én (s.-szentgyörgyi ev. ref. egyh. I. sz. anyak. 20. l.). Iskoláit végezvén gróf Bé (?) generalis magával vitte Franciaországba. Onnan haza kerülvén, Zilahon ügyvédi irodát nyitott, azonban az ügyvédséget nem igen gyakorolta. Felvállalta gróf Teleki (György?) jószágainak kezelését, előbb Magyar-Keczelen, később Nagy-Ilondán, végre Koppándra (Torda mellett) ment gróf Kornishoz, hol meg is halt 1835-ben.
Neje: váradi Möricz (53.) Julia, férje halála után visszaköltözött Ilondára, hol kisbirtoka volt.
- (63.) Mihály, sz. 1784. VIII. 10-én. Egy löpor robbanás alkalmával veszítette életét 1809-ben.
- (64.) Ágnes, sz. 1788. XII. 9-én.
Férje: uzoni Zajzon Sámuel.
- (66.) Mózes, sz. 1795. VI. 6-án (kereszteltetett 1795. VII. 6-án. — S.-szentgyörgyi ev. ref. egyh. I. sz. anyak. 51. lap). Mint végzett jogász a thesaurariusnál kezdte meg szolgálati pályáját. Majd Vajda-Hunyadon, Topánfalván, Zalatnán, M.-Láposon, B.-Hunyadon és Gyaluban volt alkalmazva. 40 évi
- állami szolgálat után mint kir. adópénztárnok nyugalmába vonult és Kolozsvárra költözött. Uzoni birtokát elzálogosította uzoni Kovács Józsefnek, a s.-szentgyörgyit pedig eladta az ottani ev. ref. lelkésznek, Gödrinek. † Kolozsvárt 1863. VI. 14-én (hol temetve is lett), 68 éves korában, házasságának 33-ik évében.
Neje Sutoris Rozália (Leopold, zalatnai aranyváltó leánya), sz. 1808-ban. Esküvő: Zalatnán 1830. IV. 19-én. † Kolozsvárt 1871. VI. 12-én (hol temetve lett), 63 éves korában, özvegységének 7-ik évében.
- (67.) Rebeka, sz. 1799. III. 9-én.
Férje: Nagy József.
- (68.) Sára, sz. 1767-ben (s.-szentgyörgyi ev. ref. egyh. I. sz. anyak. 8. lap).
1. férje: Bakó Ferencz,
2. férje: Serestély József.
- (69.) Anna, sz. 1782. IX. 27-én (s.-szentgyörgyi ev. ref. egyh. I. sz. anyak. 20. l.)
- (70.) Mária, sz. 1794. II. 20-án (s.-szentgyörgyi ev. ref. egyh. I. sz. anyak. 50. lap).
Férje: Imre Dániel.
NB. A „Pesti Hirlap“ 1886. VII. 22-iki számában ezt írja: „A napokban kísérték örök nyugalomra Sepső-Szent-Györgyön özv. Imre Dánielnét, sz. Möricz Máriát. — A tisztességes matrona 93 évet élt. Koporsóját 90 unoka és dédunoka állotta körül. Unokái közül 18 már előbb meghalt, s így Imre Dánielnének 108 unokája volt.“
- (71.) Julia, sz. 1787. VI. 28-án (s.-szentgyörgyi ev. ref. egyh. I. sz. anyak. 27. l.)
Férje: Veres Benedek.
- (72.) Elek, sz. 1791. XI. 30-án (s.-szentgyörgyi ev. ref. egyh. I. sz. anyak. 38. l.) Kolozsvár mellett tisztartó volt.
- (73.) Mihály, sz. 1793. I. 15-én (s.-szentgyörgyi ev. ref. egyh. I. sz. anyak. 40. l.)
- (74.) Klára, sz. 1794. XI. 6-án (s.-szentgyörgyi ev. ref. egyh. I. sz. anyak. 49. l.) † 1799. előtt.
- (75.) Sámuel, sz. 1797. I. 10-én (s.-szentgyörgyi ev. ref. egyh. I. sz. anyak. 56. l.)
- (76.) Klára, sz. 1799. I. 6-án (s.-szentgyörgyi ev. ref. egyh. I. sz. anyak. 64. l.)
- (81.) József, sz. 1832. XII. 14-én. — Köpeczen lakott. — 1867 és 1868-ban Háromszéken dulló, később Miklósvárszék utolsó alkirálybírója, 1884-ben Háromszékmege főszámvevője.
- (82.) Teréz, sz. 1833, † 1833. }
(83.) Ágnes, sz. 1834, † 1834. } V.-Hunyadon vannak
(84.) Mária, sz. 1838, † 1838. } temetve.
(85.) Ilona, sz. 1860. III. 7-én.
Férje: Szeremlei Lajos, kir. tanácsos, tanfelügyelő.
- (86.) Károly, sz. 1864. IV. 1-én Párizsban.
- (87.) Ágnes, sz. 1824, † 1871-ben mint hajadon.
- (88.) István, sz. és † 1824-ben.
- (89.) Betha, sz. 1826-ban, hajadon.
- (90.) Sándor, sz. 1827-ben. — A kolozsvári ev. ref. főtanodában tanult. — 1848-ban huszár lett. — Később Kolozsvár város erdőfelügyelője és gróf Teleki György jószágigazgatója volt.
Neje: abrudbányai Rédiger Ida (Károly, tordai postamester leánya). — Esküvő: 1862-ben.
- (91.) Julia, sz. 1835-ben, † 1853-ban.
- (92.) Erzsébet, hajadon, szül. 1826-ban, lakik Nagy-Ilondán.
- (93.) Miklós, sz. Zalatnán 1831. XI. 17-én, † 1831. XII. 12-én.

* Kővári L. Erdély tört. 1848 9: 250. l.

- (94.) Anna, sz. Vajda-Hunyadon 1833. IV. 11-én, † 1833. VI. 30-án.
- (95.) Fanny, sz. Zalatnán 1834. VI. 9-én, † 1842-ben.
- (96.) Berta, sz. Topánfalván 1836. XI. 19-én, † a nasszód vidéki Szent-György fürdőben 1869. VII. 19-én, 32 éves korában, házasságának 13. évében. Szt.-Györgyön van temetve.
Férje: tordai Lázár György, kolozsvári törvényszéki ülnök és tekei egyesbíró (1869-ben). — Esküvő: 1856-ban.
- (97.) Anna, sz. Topánfalván 1839. I. 18-án, † 1845-ben.
- (98.) István, sz. Topánfalván 1840. XII. 26-án. — Kolozsvárt és a selmeczi akademián tanult. Hivatalnok pályáját 1861-ben az erd. kir. főkörmányszéknél kezdte meg mint tiszteletbeli írnok. — 1868-ban az erd. földterhermentesítési alapigazgatóságához, 1869-ben az erd. tankerületi főigazgatóságához neveztetett ki. — Rendes belmunkatárs volt a Kolozsvárt megjelent „Kelet“ című politikai lapnak 1871-től 1878-ig. † mint a kolozsvári kir. tankerület főigazgatói titkára 1889. X. 12-én, élete 49-ik, házasságának 17-ik évében. A kolozsvári köztemetőben van temetve.
Neje: vichneyi Szombathelyi Ida (Gusztáv, kolozsvári főorvos és Nagy Zsuzsa leánya.)
- (99.) Fanny, sz. 1844. VI. 21-én Topánfalván, † 1846-ban.
- (100.) Károly, sz. 1845. IV. 20-án Zalatnán, ugyanazon évben meghalt.
- (101.) Gyula, sz. 1847. IV. 14-én Zalatnán. — Okleveles gymnasiumi tanár. Előbb a sz.-udvarhelyi, később a cs.-somyói rom. kath. főgymnasiumnál tanároskodott. 1884-ben a „Székelyföld“ című lapnak szerkesztője volt. — 1885-ben Gyulafejérvára helyezték át.
Neje: Gyertyánosi Vilma (sz.-udvarhelyi ügyvéd és polgármester Kovács János nevelt leánya). — Esküvő: Sz.-Udvarhelyt. — † Cs.-Somyóin 1882-ben.
- (102.) László, sz. 1851. II. 3-án M.-Láposon, † Kolozsvárt 1865. X. 13-án (14 éves korában). Édes apja sirjába lett temetve.
- (103.) Sámuel, sz. 1817. I. 19-én (s.-szt.-györgyi ev. ref. egyh. I. sz. anyak. 157. l.) — 1848-ban legelső esett el Obrázsa mellett.*
Neje: Kovács Sára.
- (104.) Ferencz, sz. 1819. IV. 27-én (s.-szt.-györgyi ev. ref. egyh. II. sz. anyak. 5. l.)
- (105.) Anna, sz. 1821. I. 15-én (s.-szt.-györgyi ev. ref. egyh. II. sz. anyak. 17. l.)
- (106.) Lidia, sz. 1824. VI. 27-én (s.-szt.-györgyi ev. ref. II. sz. anyak. 29. l.)
- (107.) József, sz. 1826. X. 25-én (s.-szt.-györgyi ev. ref. egyh. II. sz. 43. l.)
- (108.) Rozália, sz. 1831. X. 25-én (s.-szt.-györgyi ev. ref. egyh. II. sz. anyak. 135. l.)
- (110.) Áron, sz. 1839. IX. 1-én (s.-szt.-györgyi ev. ref. egyh. III. sz. anyak. 8. l.)
- (111.) Sándor, sz. 1840. XI. 1-én (s.-szt.-györgyi ev. ref. egyh. III. sz. anyak. 19. l.)
Neje: Bartok Borbála.
- (112.) Julia, sz. 1863-ban. — A n.-ilondai állami elemi iskolánál alkalmazott okleveles tanítónő volt.

* Kővári L. „Erdély története 1848-9“: 56. l. és Jakab E. „Szabadságharcunk“: 216. l.

- Férje: onodi Veres Imre, n.-ilondai járás főszolgabírája. — Esküvő: 1886. VIII. 3-án.
- (113.) Károly, sz. 1865-ben.
Neje: sziget-csehi Szigeti Anna (Miklós, deési ügyvéd leánya). Esküvő: 1901. VI. 15-én Deésen.
Gyermekei: Sándor és Miklós.
- (114.) Erzsébet, sz. 1867-ben.
- (115.) Ida, sz. 1871-ben, † 1878-ban.
- (116.) István, sz. 1872-ben, † 1873-ban.
- (117.) István, sz. 1873-ban. Kir. aljárásbíró Deésen.
Neje: Muntean Polixena (Muntean Sándor ügyvéd leánya). — Gyermekeik: Polixena, István és Judit.
- (118.) Sándor, sz. 1876-ban. Bankhivatalnok Deésen.
Neje: nagy-ajtai Ajtai Blanka (Ajtay Akos, kéthelyi birtokos leánya). — Esküvő: 1906. jul. hóban.
- (119.) Géza, sz. 1878. † ugyanazon évben.
- (120.) Árpád, sz. 1881-ben.
- (121.) Zoltán, sz. 1884-ben.
- (122.) István, sz. 1874. I. 12-én. — Aljárásbíró a kolozsvári városi járásbírósnál.
- (123.) Aranka, sz. 1875-ben, † Kolozsvárt 1877-ben.
- (124.) Ida, sz. 1877. XII. 27-én. — 1899. VI. 15-én neveztetett ki a kolozsvári városi milleniumi iskolához tanítónővé.
- (125.) Aladár, sz. 1879. IX. 7-én. — Ügyvéd Kolozsvárt.
- (126.) László, sz. 1875. XI. 26-án Székely-Udvarhelyt.
- (127.) Erzsébet, sz. 1877. XI. 6-án Székely-Udvarhelyt.
Férje: König Károly, erdész Budapestről. Esküvő: 1899-ben.
- (128.) Sámuel, sz. 1839. VIII. 26-án (s.-szt.-györgyi ev. ref. egyh. III. sz. anyak. 7. lap).
- (129.) József, sz. 1851. VII. 29-én (s.-szt.-györgyi ev. ref. egyh. III. sz. anyak. 140. lap).

Birtokviszonyok.

Lásd az I. táblához tartozó jegyzetekben a 7, 9, 31, 32, 51, 52, 53, 54, 57, 62 és 66 számokkal jelzett családtagoknál.

Vallás.

A család férfi tagjai az ev. ref. vallás hívei, kivéve Móricz (66.) Mózes ágát. Ezen Mózes 1825-ben N.-Szebenben katolizált.

* * *

Említettük a bevezetésben, hogy técsői Móricz István egy 1770-ben kelt bizonyáglevelében bot-paládon lakó Móricz Dávidot vér-rokonának ismerte el. Ezen Móricz Dávid utódait a következő II. táblán mutatjuk be.

II. tábla.					
1. Dávid, 1756-ban Botpaládon					
2. Ferencz, 1791. Bodonyi Erzsébet					
3. József, 1830. Mándi Klára		4. István, 1830. Kádár Zsuzsa		5. Borbála † 1836.	
7. István † 1871.		8. Erzsébet Kozák József		9. Borbála † 1873. Varga György	
				10. András † 1841. Pinkoczi Zsuzsa	
16. Károly † 1883.		17. Lajos kinek birtokában van az 1609. II. 8-án kelt armalis.		18. Róza Papp Gábor	
				19. Mária sz. 1868.	
				20. Teréz sz. 1870.	
11. Julia Dobos Gáspár		12. Zsuzsa Jakab János		13. Eszter † 1881.	
				14. János † 1874.	
				15. Anna Keresztési István	

S. Gyulai Rikárd.

Lakodalmi versek.

(1737—1771.)

(II. és bef. közlemény.)

6. Sagitta cervo adhaerens. Seu Hymen Hymenaeus, cujus ope duplici federe junguntur igne pronubo ardentis, illustrissimus ac magnificus dominus, dominus comes *Alexius Kendeffi* de Malomviz, novum axis patrii sidus, immortale familiae decus, eximia artium fabrica, fortis musarum Hercules, ac juvenis virtute senex, ut neo-sponsus, itemque illustrissima ac magnifica domina, domina comitissa *Anna Lázár* de Gyalakuta, virgo castissima, forma gratiis facile princeps, ac plane jove digna, amor et deliciae oculorum, ut neo-sponsa; letum, tenui, quo poterat, arundine, tantis neogamis epithalamium accinente *Johanne Gyöngyösi*, plaudentis neo-sponsi humilimo in ill. coll. ref. Claud. alumno. Anno. QVO PERNIX, TAMEN HAVD NOCIVA SAGITTA ARTVbVS ENCERVI VAVIS INHAESIT OVANS. (= 1762.) Pridie nonas Novembr. (A cím-lapon, valamint a 6-ik oldalon a Kendeffi és Lázár címer látható. A 3 latin vershez 4-ikül csatlakozó magyar vers javarészt a két címeralakot allegorizálja.

„Imé egy NYILAS-nak látszik ábrázatja,
Mint egy angyali kép, magát úgy mutatja.
Ki a mirtusoknak járván közepette,
Egy jeles SZARVAS-ra szemét függesztette. . . .”

Claudiopoli impress. per Stephanum Páldi, anno 1762. [8 számoztl. lev.]

7. Lakodalmi magyar versek. Melyekkel Méltóságos gróf kis-rhédei *Rhédei Farkas* urfi ő nagysága és Méltóságos r. sz. b. gróf széki *Teleki Kata* kisasszony ő nagysága, midőn a szent házassági tiszta szeretetnek kötelével egybe kötettek, megtiszteltetett egy gyenge magyar poeta által. 1764. esztendőben Sz. Mihály havának 18. napján. — Kolosv. Nyomtatott Páldi István által, 1764. esztend. (4 számoztl. lev.)

8. Lakodalmi magyar versek, melyekkel Tekintetes és Tiszteletes orvos doctor *Pataki Sámuel* uramat, a kolosvári nemes reformatum collegiumnak a filosofiában és mathesisben nagy tudományu bölc. professorát, és ama ritka virtusokkal fénylő jeles szüzet Tiszteletes és Nemzetes *Szathmari P. Sára* asszonyt, midőn a szent házassági tiszta szeretetnek arany lánczával egyben kötettek, megtisztelte, egy igen gyenge magyar poeta *Kolosvári K. Sigmond*, a kolosvári nemes reformatum collegium togatus alumnusa. 1765 esztendőben, Sz. György hav. 24. napj. — Kolosvárrat nyomt. S. Pataki Josef által 1765. esztend. (4 számoztl. lev.)

9. Intemerato Phoebi spiritu animato, nuptialis laetitiae oleo uncto, invicta palladis aegide perarmato caelesti cupidini, sacrum minervale epicinium. Occasione triumphu de cive quidem celebrati sed incruenti, quem purioribus instructus hastis cupidinis triarius, juvenis virtutum commendatione, morum suffragio, ingenii calculo, suo, majorumque merito vere nobilis possessionatus armalista, spectabilis ac generosus dominus *Sigismundus Nagy* Radnotfáji, amplissimi et inclyti senatus, liberae regiaeque urbis Claudiopollitanae adsector. De virgine harmonica corporis modulatione, vigilibus oculorum orbibus gratiarum phosphoro radiatis, et igneo ad caelestiores curas impetu musarum decima, Charitum quarta spectabili ac generosa *Agnete Nagy Borosnyai*, magni parentis, doctoris, et professoris *Sigismundi Nagy Borosnyai*, et matris *Helena Pál* de Nagy Baczon, filia non degeneri, triumphali cum exultatione egit decantatum. Opima veneris melius ominatae templo spolia, sponso triumphali cum exultatione adpendente, Cupi-

dine virginem magno adhuc animo jura sua aspernantem, subigente, ac aeternato mutuoque matrimonii imperio mancipante, pompa triumphali virginem ut unicum festivitatis ornamentum ducente, curram sublimem laudum, venere puriore adornante, et laetissima laudum poena canente *Josepho Fagarasi* illustris societatis anniatae in festivitate hac administro. CLAVDIACIS roseo splendor nteblt In orls, ...ast orta annlaCosteLLa CorVsCa poLo. (= 1767.) b) ló InDVLatlt ILLyenképen akarta, leLentette, és MVtatta ki borosnyai Nagy PÁL, Ágnesnek öttse. (= 1767.) — N.-Enyeden, nyomtatt. Kiss György által, 1767-ik eszt. (8 számoztl. lev.)

10. Epithalamium in auspiciatissimo connubio illustrissimi ac magnifici domini domini liberi baronis *Simonis junioris Kemény* de M. Gy. Monostor, sacrae caesareo-regiae apostolicaeque majestatis camerarii aulici, et illustri collegii reform. Claudiopollitani curatoris supremi, ut sponsi illustrissimae item ac magnificae dominae dominae comitissae *Catharinae Wass* de Czege, ut sponsae inter illustres Hymenaei faces Kamarasini accensas, repraesentatum a *Sigismundo K. Kolosvári* ill. coll. ref. Claud. seniore, et tantorum conjugum alumno humillimo. Anno 1768. 20 Junii. — Claudiopoli impress. per Stephanum Páldi (Latin és magyar versek; a magyar vers kezdősorai fölött a Kemény és Vass címerek. — 4 sztl. lev.)

11. Genethiacum quo dum ab illustrissimo conjugum pari comite domino *Alexio Kendeffi* de Malomviz incl. comitatus Hunyadensis supremo comite, summo Musarum patrono et maecenate municentissimo et comitissa domina *Christina* de *Bethlen* matrona ipsis gratiis amabiliore filius longe dilectus tantorumque parentum speciem pulcre referens comes *Johannes Kendeffi* de Malomviz. A. o. r. 1769. a. d. 13. Januarii nasceretur. L. M. q. adplaudit *Sigismundus Kolosvári*. — Claudiopoli impress. per Stephanum Páldi. (4 sztl. lev.)

12. Festum Hymenaeum, quo vir celeberrimus, juxtaque eruditissimus dominus *Michael P. Szathmari*, in illustri collegio reform. Claudiopollitano ss. theologiae professor solidissimus, vigilantissimus, virginem formae praestantia, morumque integritate nulli secundam dominam *Deboram Rétyi*, omine sane fausto, et vere secundo sibi in vitae sociam deligit, ac jungit: applaudente, Phoeboque ipso tantorum conjugum aurea fata praecinnente, illustri collegio reform. Claudiopollitano, anno 1769. 17. Januarii. — Claudiopoli impress. per Stephanum Páldi. (4 sztl. lev.)

13. Arany időre méltó házasság, melynek arany színnel ragyogó, és a szomorúságoknak csak legkissebb homályától is meg nem homályosított lakodalmi állandó örömet mutató fáklyájánál, amaz igaz hazafia, mind két tekintetben igazán vitézkedő, valóságos uri virtusokkal ékeskedő ifju ur, Méltóságos született gróf ifjabb bethleni *Bethlen Pál* ur ő nagysága a nemes Kálnokianum lovas regiment legfőbb. helytartója, és mostani bölc. ezres commendansa mint völegény, és ama mind külső, mind belső szépséggel épen az irigységig ékeskedő kegyes, jámbor, tökéletes és igen kellemetes szűz, Méltóságos L. baronissa m. gy. monostori *Kemény Kristina* kis-asszony ő nagysága mint menyasszony a tiszta házassági szent szeretetnek, halálig való állandóságot ígérő szokott lánczával szorossan, de kedvesen egybekötöttek. A kiknek Nagy Sajón esett igen szerencsés

és boldog egyben-köttetések, ezen csekély ugyan; de forró indulatok közzül származott versekkel megtiszteltetett 1771 esztendőben, Bőjtelő havának 9-ik napján. Kolosváratt. („Reménylek, míg élek“ kezdetű, sorrendben második vers élén a Bethlen és Kemény címerek láthatók. A vers ezekre többször hivatkozik:

Én pedig hadd irjak a KIGYÓ neméről,
És arany időkre méltó szerelméről,.....
Ugyanis sétálván egy erdő tájában,
Egy gyenge DÁM-VADnak akad a nyomában.)

14. A kigyónak, dámvadat magához vonzó mágnesi ereje, melyel is kigyó címeréhez illő okossággal dicsekedő Méltóságos született gróf ifjabb bethleni *Bethlen Pál* ur ő nagyságának, a nemes Kálnokianum lovas regimentnek, próbált vitézséggel nyert pálmákat viselő vice-collonelussának, Méltóságos született gróf idősbb bethleni *Bethlen I. dl* ur a szentséges császári királyi és apostoli felségnek arany kolcsos komornyikja, az erdélyi excelsum királyi gubernium belső titok tanácsa, a Mélt. ki-

rályi tábla praesese, és a királyi ajtón állók főmesterének, és ezen nagy férjfiu ritka kegyességű élete párjának, Méltóságos r. sz. b. született gróf széki *Teleki Sára* aszszony ő nagyságoknak, kedves első szülött fíjoknak; és méltóságos libera baronissa m. gy. monostori *Kemény Kristina* kis-aszszonynak, nemes hazánknak és az Isten házának egy kiváltképen való ékességének, Méltóságos l. b. m. gyermónostori *Kemény Miklós* urnak, és kedves párjának, Mélt. gróf czegei *Wass Kristina* aszszony ő nagyságoknak, szemeket gyönyörködtető, igen engedelmes és szelid természetű kedves leányoknak, Nagy Sajon esett egybe-párosodások példájában leiratott, *F. János Páter*, a kolosvári ref. coll. tagja, és ő nagyságok alázatos alumnusa által. 1771 esztendőben, Bőjtelő hav. 9-ik napján. (A kezdősorok felett a két címerállat allegorikus összeillesztését találjuk: az ágaskodó szarvas körül fonódó koronás kigyó, szájában az arany almával.) Kolosváratt, nyomtatt. a reform. collegium betűivel. (10 sztl. lev.)

Sándor Imre.

Mármaros vármegye homagialis összeírása 1670-ből.

1670. Nomina eorum, qui celsissimo principi domino domino nobis clementissimo fidelitatis homagium praestiterunt.

Sziget.	Szlatina.
Pogany Boldizsar	Negre György
Sztoika Zsigmond	Negre Jakab
Birtok Jonás	Stephan Palkó
Mohaczy György	
Szaczali László	Alsó-Róna.
Illyefalui Mihály	
Rakoti Mátyás	Risko Palkó
Pap Mihály	Risko István
Gyeori Asztalos István	Lipczei Tamás
Duranczki Zsigmond	Thivador Griga
Iffiu Briny Mihály	Thivador Todor
Gyulai András	Balint Iván
Udvarhely Szeocz Ferencz	Popelyan Dán
Tot Gergely	
Kolya István	Kabolapatak.
Albert István	
Tyukodi Szabo András	Filip Simon
Szilágy János	Szimion Jónás
Kaplyani Pál	Bledé István
Alpareti János Kouacz	Szimion Todor
Kosa János	Onisa Ilyés
Hatvani Márton	Dancz Petrás
Urban Simon	Szimion György
Czehi István	Ona Todor
Terebesi Menyhárt	Szava Nikora
Pribek János	Vida Stefán
Kereszturi Péter	Briczka Joán
Szany Zsigmond	Mik Todor
Galffalui Miklós	Bledé Kondra
Lengyel András	Pap Tamás jun.
Kemeti Mózes	
Baranyai Ferencz	Szarvaszó.
Hatvani Péter	
Szóczi István	Karuly Jónás
Szeodi János	Bogdán Lupul
Szeodi Mihály	Koterla Iván
Boitos Dániel	Koterla Ignát
Zathmari Lakatos János	Bank Gavrilla

Pap Nisztor	Pal Deak Tamás
Birtok Petrás	Balas János
Gerhes Pinte	Lindvai János
Bosa Todor	Lengyel Lőrincz
Bosa László	Lengyel Simon
Popa Iván	Torjai János
Pap Simon	Simon Mihály
Pap György	
Karuly Tamás	Huzth.
Birtok Demeter	
Bosa Simon	Tekeházi János
Pap János	Kadas Péter
	Almasi Gergely
Fejér-Egyház.	Lakatos János
Kouacz János	Variasi János
Popsa Máté	Veres János
Alb Péter	Zolyomi János
Popsa Luka	Albisi János
Fetykas Pinte	Suso Márton
Helm Jónás	Hetei István
Popsa Miklós	Lakatos István
	Harczas János
Also-Apsa.	Tecző.
Marina Todor	Meszaros Miklós
Herincze Mihály	Nagy Gáspár, hajdu ez
Filep Petrás	Mihaly György } városiak
Mihaly Jónás	Petrik István }
Vida Gábor	
Bemse Jónás	Szaploncza.
Lazar Mihály	
Herincze János	Pap Todor
Vida Jónás	
Joannes Fodornik	Keovesliget.
Marina Eleksze	
Hosszu János	Orosz Lukács
Vida Tamás	Risko Pál
Hosszúmező.	Kriczfalva.
Komlosi Tamás	
Menyhart Tamás	Sztoika Ilyés

Ughlya.
Volosz Ferencz

Belezna.
Boloban Péter

Vainagh.

Pap Ilyés   Pap Ferencz

Kivül: Qui celsissimo principi domino domino
Michaëli Apaffi Dei gratia principi Transilvanie, partium

regni Hungariae domino, et Siculorum comiti etc. do-
mino domino nostro clementissimo fidelitatis homagium
praestiterunt, nomen eorum intro continentur.

(Eredetiye a gróf Teleki nemzetség marosvásár-
helyi levéltárában, miss. oszt. 966. sz. a.)

ifj. Bias István.

Petrichevich-Horváth Miklós családi följegyzései 1692. jun. 1.

Cum bono Deo cui laus et gloria.

Én mostan idősbik széplaki Küküllő vármegyebéli *Petrichevít Horvát Miklós* ki vagyok néhai széplaki *Petrichevít Horvát Miklósnak* feleségétől néhai nagyercsei *Tholdalagi Borbálától*, ki holt meg anno 1647. 22. decbr. Széplakon, való fia, édes anyám említett *Tholdalagi Borbála* volt néhai nagyercsei idősbik *Tholdalagi Mihálynak*, akkori Erdély fejedelmeknek belső tanácsának, Maros és Udvarhely székeknek főkapitányának feleségétől *Mihacz Erzsébettől* való leánya, ki holt meg 1637. Gelencén. Édes atyám megemlített néhai *Petrichevít Horvát Miklós* volt néhai széplaki *Petrichevít Horvát Jánosnak* feleségétől néhai *Szigethi Erzsébettől* való fia, mely *Szigethi Erzsébet* volt néhai nagy-egrestői *Szigethi Pál* akkori ítélőmesternek leánya. Néhai széplaki *Petrichevít Horvát János* volt néhai *Petrichevít Horvát Miklósnak* feleségétől néhai *Bott Annától* való fia, ez az utolszor megemlített *Petrichevít Horvát Miklós* jött volt Erdély országban amaz híres vitéz Horvátországból Báthori István Erdélyi fejedelem és vajda idejében, egy testvér atyafiával *Petrichevít Horvát Kozmával*, mely *Petrichevít Horvát Kozma* fogarasi főkapitány telepedett volt mezőségre Komlódra, ki in virili semine deficiált, hanem leány ágon lévő maradéki néhai Vitéz Györgyné maradéki.

Más kézzel: NB. A néhai *P. Horvát Ferencz* bátyám tulajdon kezivel irt hasonló genealogica deductiojába, melyet a néhai *P. H. Mózes* temetésekör készítet, úgy iratik, hogy ez a *Kozma* fia lett volna első *Petrichevít Miklósnak*.

Néhai *Petrichevít Horvát Miklós*, a ki Horvátországból származott volt Erdélybe, holt volt meg Széplakon in anno 1563. die 14. febr. életinek 63 esztendejében és fekszik a széplaki templomban, ennek fia megirt széplaki *Petrichevít Horvát János* holt meg Széplakon anno 1620. életinek 64. esztendejében, fekszik Széplakon az felső határon az rét széliben egy kis halmocskán közel a faluhoz, édes atyám néhai széplaki *Petrichevít Horvát Miklós* hala meg Marosszéken Jedden *Köpeczi Jánosné* édes leánya *Petrichevít Horvát Erzsébet* házában in anno 1654. áprilisban életének 63. esztendejében és onnét Széplakra hozván testit, fekszik Széplakon a felső határon az alsó földre kimenő ut mellett egy halmon.

Néhai széplaki *Petrichevít Horvát Jánosnak* maradt volt két fia, egyik, ki nagyobb volt az édes atyám *Miklós*, másik *György*, ki in virile semine deficiált, leány ágon lévő maradékja mostan életben lévő *Petrichevít Horvát Krisztina*, néhai nemzetes kárai *Ajtoni István* özvegye.

Édes atyámnak, megirt feleségétől *Tholdalagi Borbálától* maradtak és voltak gyermekei: *Erzsébet*, *Judit*, *Borbála*, *Kozma*, *János*, *Ferencz* (későbbi betoldás: ki holt meg anno 1699. 6. novbr. Széplakon), *Klára*, *Miklós*, *Krisztina*; *Erzsébet*, *Judit*, *János*, *Klára*, *Krisztina* deficiáltak in utroque sexu, *János* néhai méltóságos erdélyi fejedelemnek Kemény Jánosnak bejárója jeles szép személyes természetű, tudós nagy elméjű iffiu, ki midőn

megemlített fejedelem Nagy-Szőllős és Hétur között tömösvári Kutsuk Memhet passával megharczott volna in anno 1662. die 22. Januarij, azon harczon az ura hűsége mellett, urával fejedelmével együtt elesett, elveszett. *Kozma* nem régen in anno 1690. die 23. mensis Juny életinek 58 esztendejében Széplakon meghala és fekszik ugyan Széplakon édes eleinek koporsójában. Hala meg az akkori fejedelemnek Apaffi Mihálynak törvényes táblájának assessorságában, igen tanácsos, értelmes törvényekben expertus tudos ez világnak megfestett állapotában.

Én mondom mostan idősb széplaki *Petrichevít Horvát Miklós* születtem ez gyarló világra a mint szegény atyám irataiból láthatni anno 1643. die 25. Juny Széplakon, és midőn anyira neveltetem volna édes anyám, de kiváltképpen néném *Judit* és *Borbálától* a bátyám *Kozmától*, adattam scolaba Küküllő megyében Kis-Sárosra, néhai tiszteletes ott való scholamester néhai *Kökösi Mihály* keze alá és annak tanítása, dajkálkodása által tanítottam, (kinek az Isten adjon boldog feltámadást). Neveltetem ebben az együgyű és ez világtól megvetett unitaria religióban, melyben is akarok meghalni; időm annyira eltelvén és nevedvén mentem udvarhoz, néhai erdélyi fejedelem idősb Apaffi Mihály szolgálatjára, kinek udvarában nyolcz esztendeig continuuskodván bejárói hivatalban, tandem in anno 1669. házomhoz szállottam, annakutánna in anno 1678. 26. apr. vettem feleségül néhai *Ebeni Zsuzsánnának* leányát. Néhai *Ebeni Zsuzsánna* volt felesége nemzetes pókai *Sárosi János* uramnak, mely *Ebeni Zsuzsánna* volt néhai magyar-gyerő-monostori nemzetes *Ebeni Miklósnak* feleségétől néhai nemzetes *Putnoki Erzsébettől* való leánya, mely *Putnoki Erzsébet* volt néhai gyulai *Putnoki Boldizsárnak* feleségétől néhai *Gyulai* alias *Valkai Annától* való leánya, mely *Gyulai Anna* volt *Gyulai* alias *Valkai Mihály* leánya, mely *Gyulai Mihály* János királynak tanácsa Dobokavármegyében Gyulában lakott.

Pókai *Sárosi János* feleségem atya, (későbbi betoldás: ki holt meg anno domini 1707. áprilisban Szent-Lászlón), ugyan néhai pókai *Sárosi Jánosnak* akkori ítélő mesternek feleségétől néhai *Ozdi Zsuzsánnától* való fia, mely *Ozdi Zsuzsánna* volt ugyan szt.-rontási néhai *Ozdi Gergelynek*, akkori fejedelemnek törvényes táblájának assessorának leánya, megirt feleségem jó erkölcsű szelid asszony, különben velem eltölt tizen négy esztendőket többnyire betegséggel, súlyos nyavalyákkal, sinylődéssel töltött el; vele való lakásomban az én irgalmas Istenem meg áldott érdemem és azon gondolatom felett való testi áldásával, házasságunk gyümölcseivel is részesített. Mert első szülött gyermekünket adá a jó Isten *Jutkát*¹ Széplakon anno 1680. die 15 mensis January. Ujlag in anno 1681. die 11. Febr. ismét a jó Isten ada feleségemnek egy fiacskát Széplakon *Jankót*, kinek élete nem tetszék tovább a dicsőséges szent Isten

¹ *Későbbi betoldás*: a ki holt meg anno Domini 1703. junius 15. Haranglában.

szemei előtt, hanem in anno 1685. elvette tollunk nagy szomorúságunkra és temettem édes eleinek koporsójában. Ismét a jó Isten megvigasztalván bennünket ada feleségemnek egy fiát *Miklóst* Széplakon, inno 1682. die 12. octobr. Annakutánna ismét in anno 1686. 24. augusti ada a jó Isten feleségemnek leányát *Annát* Segesvárat megáldván a jó Isten feleségemet ada leányát *Krisztinát*. Ismét in anno 1691. die 6. apr. áldá meg a jó Isten feleségemet és adá kis fiacskánkat *Gábrist*² (ki holt meg 1694. esztendőben Szent György havának 20. napján Széplakon) kiknek még eddig élőknek kívánom az utáni életeket, ez világon való szaporodásokat, hogy éljenek, nevedjenek az én atyáimnak s nekem irtalmas Istenemnek, annak áldott fiának az Ur Jézus Krisztusnak szent ismeretiben, tiszteletiben, dicséretiben és lelkeknek üdvösségekre, e világtól megutált és vettetett szent ismeretiben az unitaria religióban, ne nézzék azt, hogy e világ ellensége ez együgyü religiónak, vigasztalják Szent Pállal magokat, ki azzal a religióval dicsekedett, a melynek mindenütt ellene mondnak és azok a tudományért vallásért ötet mind a világ üldözte, sőt nem csak ötet, hanem az ő

² *Későbbi betoldás*: In anno 1696. die 19-dik october ada a jó Isten feleségemnek egy leányt *Rebekát*.

szent apostol társait, sőt nem csak azokat, hanem édes Mesteröket is a halálig üldözte.

És így eddig az én jó Istenemnek atyai gondviselése alatt, az érdemem felett való áldásiban eltöltöttem e gyarló világi életemet és midőn irnának az Ur Krisztus születése után 1692. esztendőben júniusnak 1. napján ez elmélkedésemet tettem le. Ő felsége titkában vagyon és legyen, mikoron takarítottam énis édes elmúlt eleim közé, legyen az én jó Istenem tessék valamikor őfelségének nagyobb dicsőségére, gyarló testemnek s lelkemnek üdvösségére leszen akkor hozza el a menyei szent Istenem azon utolsó órámat is. Jövel Ur Jézus! a te Atyádtól haláloeddig való engedelmeskedésedért nyert hatalmad szerint, jövel és vedd hozzád bűnös lelkemet.

Amen, amen.

Más kézzel: In anno 1699. T. nemzeti széplaki Petriyevith Horváth Miklós ur házastársának T. nemzeti sz.-lászlói Sárosi Zsuzsánna asszonynak egy *Horváth Zsuzsánna* nevű leánya, kit a mindenek felett hatalmason uralkodó Szent Isten in 1704. esztendőben Segesvárat szép csendes halál által e világból kiszolitott.

Kivül: Széplaki *Horváth Miklós* genealogiája.

(Eredetije 2 iv papiron V. Daniel Gábor ny. főispán ur tulajdonában Ólasztelekén.)

Sándor Imre.

Helyreigazítás

a „hatmansdorfi Hatfaludi család“ czimü czikkhez. (6—8. sz.)

A szövegben.

Lap-szám	Hasáb	Bekezdésben	Sor
51	II.	1. Hatmanstorffer Márton	3 „Orad.“ helyett: „Prod.“
		2. Hatmanstorffer Ferencz	5 „Orad.“ „ „ „Prod.“
53	I.	6. Ágnes	1 „6. Ágnes“ „ „ „5. Ágnes“
		8. Péter	1 „Erzsébet“ „ „ „Erzsébet“
	II.	20. Ferencz	2 „Gallovics“ „ „ „Pallovics“
		21. Elek	11 „Jónás“ „ „ „János“
66	I.	22. Zsuzsa	3 „;“ „ „ „:“
		29. Mária	4 „temetése“ „ „ „temetve“
		30. Pál	1—2 „ki-dott“ „ „ „ki-adott“
	II.	31. János	6 „emlilve“ „ „ „emlilve“
		33. Antal	10 „Travssyl.“ „ „ „Transsyl.“
		14	12 „Póth“ „ „ „Póch“
67	I.	43. Julia	10 „1884.IV.32.“ „ „ „1884.IV.22.“
		44. István	14 „Eob.“ „ „ „Dob.“
	II.	50. Lajos	1 „mert férjhez“ „ „ „ment férjhez“
		59. Sándor	6 „Szol.“ „ „ „Szil.“
		9	10 „† 1882.“ „ „ „† 1822.“
		9	10 „Wiener-Neustädter“ „ „ „viener-neustädter“

Lap-szám	Hasáb	Bekezdésben	Sor
68	II.	61. István	13 „† 1852. X. 28.“ helyett: „† 1862. X. 28.“
		65. Mór	8 „Gelei“ „ „ „Pelei“
78	I.	68. Anna —	
		73. Lászlóig tartozó közös megjegyzésben	8 „és és“ „ „ „és“
		86. Ernő	8 „és“ „ „ „is“
78, 79	II.	107. Berta	1 „1854. VII. 5.“ „ „ „1854. VII. 4.“
			5 „272“ „ „ „262“
			3 „2905“ „ „ „1905“

53. I. a legutolsó sorban: „(26) a Ferencz“ helyett: „(26) Ferencz.“

A táblán:

10. Mihály: „† 1850“ helyett: „† 1855.“
 24. Julia felett a leszármazási vonal megszakítandó, mivel nem biztos, hogy (4.) Ferencz leánya.
 29. Mária férje sz. 1766-ban és nem 1776-ban.
 37. Sándor neje borzovai és nem borrovai Kallos Piroška.
 42. Antonia férje Kovási alias (nem Alias) Bozga György.
 44. István 2. neje 1812-ben és nem 1822-ben született.
 80. Zsófia 1833-ban és nem 1883-ban született
 88. Erzsébet 1889-ben és nem 1886-ban kelt egybe férjével.

TARTALOM: *Kelemen Lajos*: Kövály László. — *Sándor Imre*: Az agyagfalvi Sándor család. — *S. Gyulai R.*: A váradi és sepsi-szentgyörgyi Mórucz család. (II. és bef. közlemény.) — *Sándor Imre*: Lakodalmas versek. (II. közlemény.) — *ifj. Bias István*: Mármaros vármegye homagialis összeírása 1670-ből. — *Sándor Imre*: Petrichevich-Horváth Miklós családi följegyzései 1692. jun. 1. — Helyreigazítás.